

Петербургъ. Но и тукъ не се задържа дълго — и движень отъ нѣкакъвъ инстинктъ за разнообразие, може би и по силата на нѣкаква авантюристична жилка, поема по море пѣтя за Англия, после и по океана — за Америка! Истинскитѣ му намѣрения за това странствуване не знаемъ, той ги крие и на старини ревностно, когато проф. Шишмановъ го разпитва за подбуди и цели на такъвъ подвигъ.

Въ Ню-Йоркъ Добровски престоаялъ 6 месеца, макаръ и да не разбиралъ английски. После, все тъй безпокоенъ, се завърналъ въ Европа, и презъ Ливерпулъ, Гибралтаръ и Триестъ пристигналъ въ Виена. Беронъ, авторътъ на „Рибния букваръ“ отъ 1824 г., го повикалъ въ Крайова и му предложилъ учителско мѣсто въ Котелъ, като му плаща лично половината заплата. Добровски приелъ. Въ Котелъ той преподавалъ (въ течение на 3 години) главно по гръцки, превеждайки и на български, а веднажъ въ седмицата преподавалъ и френски. Учебнитѣ предмети, застъпени отъ него, били граматика, литература, алгебра и география.

Отъ Котелъ Добровски се прибралъ при стария си баща въ Сливенъ. Тъкмо тогава българскиятъ черковенъ въпросъ билъ въ решителната си фаза, и Добровски открито работѣлъ между съгражданитѣ си противъ тиранията на фенерското духовенство и противъ униатството на Драганъ Цанкова. Затова билъ избранъ и като градски представителъ за събора въ Цариградъ (1861—1862 г.), гдето се обсъждали пѣтицата за извоюване на самостояна българска иерархия. Но, достигналъ 60 годишна възраст, Добровски отново замисля да продължи „Мирозрението“ си. За тая целъ той заминава за Букурещъ и издава още 2 броя отъ него, заедно съ прибавка къмъ заглавието: „или български Инвалидъ“ (октомврий и ноемврий 1870 г.). Движень отъ страстьта си да пѣтува и отъ желанието си да бжде полезенъ на българското национално дѣло, той отишелъ и въ Петербургъ, да се застъпи предъ правителството. После, въ надвечерието на Освободителната война, която той предугажда, се прибралъ въ Цариградъ. Последнитѣ си години доживѣлъ въ Пловдивъ, издържайки се отъ държавна пенсия, живѣйки въ чудашко осамотение и страшно небреженъ къмъ своята вънкашность. Поминалъ се отъ силна простуда презъ зимата на 1895—1896 г. (28 януарий 1896 г.).

Проф. М. АРНАУДОВЪ